

VESZPRÉMMEGYEI UJSÁG

Politikai lap. — Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak: Egész évre 16 kor. Fél évre 8 kor.
Negyed évre 4 kor.

Leírások, tanítók, községi jegyzők 12 koronáért
kapják a lapot.

Egyes szám ára 16 fillér.

Feladó szerkesztő és laptulajdonos:

Ifj. Matkovich László.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Kossuth Lajos-utca 22.

Telefon: 174.

Csütörtökön, pénteken, vasárnap és hétfőn a lapok
az utcán is árusítatnak.

Jobbra-balra.

Persze, hogy itt is a választójogról van szó. Mi fontosabb ma ennél a magyarnak? Megállapítottuk a minap, hogy pénteken kezdte el tárgyalásait a választójogi bizottság és most megállapítjuk, hogy pénteken mondta el Vázsonyi azt a beszédét, amely a választójog és vele a nemzet soraát talán véglegesen eldöntötte. Péntek rossz ómen s most úgy látszik, nem a javaslatnak hanem a nemzetnek. Vázsonyi egy pohár vizet lát csak a háborus követválasztásban, de azt nem veszi észre, hogy a vízben mérge van oldva, amelyet előbb a nemzetnek, aztán a királynak kell meginni? És még el is akarják hitetni, hogy a pohárban orvosság van? A szatirája pedig az a dolognak, hogy ez az átkozott péntek, amely talán kezdetét jelenti a magyarság alábukásának, éppen március 15., a magyar szabadság születésének évfordulójára esett. Vagy éppen ezért remélhetünk még?

Két beszéd.

Két beszéd fekszik előttünk. Az egyik Vázsonyi Vilmos igazságügy-miniszternek a képviselőház választójogi bizottságában múlt pénteken elmondott öt órás beszéde, a másik gróf Tisza Istvánnak, a munkapárt vezérének e hét első napján arra adott válasza. Mindkét beszéd ugyanazon tárgyról szól, mindkettő ugyanazt az anyagot öleli fel, sok részében meg is egyezik egymással és mégis óriási különbség van a kettő között. Nem a felfogásban ami áthidalható, hanem a céljában, amiben — úgy látszik — kiegyenlíthetetlen az ellentét közöttük.

Vázsonyi Vilmos beszéde politikai kortesbeszéd volt s annak sem olyan, ami egy miniszter, inkább egy prókátor szájába illő. Vázsonyi nem a nemzet léteérdekeit tartja megvédelmezendőknek a választójogban, hanem a kormány reputációját, amint ezt több ízben hangsúlyozva kijelentette. Csak egy cél lebeg a szeme előtt: beváltani a tömegeknek meggondolatlanul és lelkiösmeretlenül annakidején tett ígéretét, hogy azáltal a kormány és munkapárt sorsa biztosítható. A nemzet belépésztulhat, csak a kormány maradhatson a helyén. Ezért nem enged a radikális választójogi tervezeten semmiféle módosítást és ezért kínálja föl a király által kívánt megegyezést a választójogi kérdésen kívül a munkapártnak. Azt hiszi, hogy a munkapárt is csak hatalomért küzd, mint ők teszik és saját, meg politikai szövetségesei

lelkületéből kiindulva el sem bírja képzelni, hogy akadhatnak magyar emberek, akik magasabb célok felé törekednek, mint a kormányhatalom elnyerésére.

Ez a naivság s az az őszinteség, amellyel ezt nyilvánosságra hozta, az egyedüli, ami tiszteletet érdemelne a beszédben. De ennek is lerontja hatását az a sok, rosszszemű rabulisztika és ügyetlenül palástolt ellenmondás, a mitől csak úgy hemzseg a terjedelmes beszéd, amelyről nem mi, hanem a kormányparti Pesti Hírlap állapítja meg, hogy „ürebb és szánalmasabb beszédet rég nem mondottak miniszteri székből.”

És ezzel a beszéddel áll szemben gróf Tisza István hétfői válasza. Azé a Tiszáé, aki nem látta sem a kormány reputációját, sem a birtokolt hatalmat, hanem odadobta azokat, amikor hazafias meggyőződése a korona felfogásával ellentétbe került.

Minden szava, minden mondata a hazája jövőjéért aggódó magyar nemes — nem jól mondtuk! — nemes magyar szivedobbanása. Aki hiszi, hogy az ellenfél is nemes ellenfél, akinél van lelkiösmeret, van honfiúi erény és a hazafias frázisokat, amiket az igazságügyminiszter csak görögülzenek használt, igyekszik megőrizni, mint értékes valóságokat. Aki még hiszi, hogy a király akarata teljesedésbe mehet s aki épp ezért ma is elmegy a fele uton, sőt azon túl is, csakhogy amazok a kinyújtott jobbát megszoríthassák. S aki, hogy megnyugtassa és a párt-politika göröngyös ösvényéről a nemzeti politika egyenes országújtára vezethesse az ellentábor, újból kijelenti, hogy az erők egyesítéséhez nem szükséges egy pártban, egy kormányban egyesülni, vagyis a munkapárt nem a kormánygyeplő után kapkod. És — bizvást mondhatjuk — ha azzal megválthatná a nemzetét, nemcsak önmagát, hanem az egész pártját feláldozná, mert hiszen ugyanis csak ők állanak amazok útjában.

De ezt neip teheti! Ezt nem szabad megtennie, mert ez most egyértelmű volna a nemzet feláldozásával. És inkább tűrni kell a rágalmat és gyanúsítást, ami nem ösmeretlen, sőt megszokott fegyver amazok kezében, de a nemzetet nem lehet vértetetlenül kiszolgáltatni azoknak, akik nem vele, csupán önmagukkal törődnek. Ezért tehát, ha kell, ha reakényszerítik, a

a harcot is fel kell vennie a munkapártnak és ezt ki is jelentette Tisza István. —cht.—

Politikai hírek.

— A házfelosztás körül. Polónyi Géza cikket írt a Peater Lloydba, amelyben reámutat a háborus képviselőválasztás alkotmányjogi képtelenségére. Egyetlen hadviselő államban sem csinálnak választást a háboru alatt, éppen csak nálunk legyen kivétel? Ha választás lenne, a kormány a rendkívüli felhatalmazással, amit a háboru idejére kapott, nem az ellenséggel, hanem a hazai pártokkal szemben fog élni. Mi lesz a katonai képviselőkkel? — kérdi tovább Polónyi. Amint felosztják a házat, azoknak be kell rukkolni a kérdés, vajjon mint jelöltek kapnak-e szabadságot? Ha pedig a kormány határozza meg, hogy ki kapjon szabadságot, akkor az nem választás, hanem képviselőkievezés lesz s egyelő az államszínnyel. Még súlyosabb veszedelem, hogy a király személyét olyan szövetségesek társaságába viszik a választásba, akik csak most szövetségesek. De amint elérték a céljukat, a nemzet és trón ellen fognak dolgozni. És így a háboru vége felé a parlamentben a bolsevikizmus és radikálizmus ünné orgiáját. Hogy ezek az elemek kívánják a választást, az természetes, hiszen ezek javát szolgálná s mikor lenne megint ilyen jó alkalmuk, hogy a királyi kormány segítségével menjenek bele a választásba a királyság és nemzeti állameszme ellen. Azt írja Polónyi, hogy nyilvánosságra fogja hozni legközelebb azt a dokumentumot, amelyből kiül, hogy azoknak is a megegyezésre kellene törekedniük, akik ma ellene dolgoznak. Végül pedig kijelenti, hogy a megegyezés szükségessége mellett egy hatalmas tényező is állást foglalt. — Arany igazságok ezek, de mind falra borsó! Hiszen éppen most gróf Andrássy Gyula lapja már azt hirdeti, hogy az 1915. IV. törvénycikk, amely a háborus képviselőválasztást erkölcsi lehetetlenségnek mondogta ki, már elavult. És ugyanezek az urak most Bécsben azt akarják elhitetni, hogy vezedelmezzel volna (?) a leszerelés zürzavarában választani, mint most, amikor 5 évre lehetetlenné tennék az új választást. Hát ilyen megrögzött gonoszokkal lehet beszélni?

— Apponyi is? Hétfőn Tisza és Vázsonyi vitája után felszólt gróf Apponyi Albert kultuszminiszter is és ő is hangsúlyozta, amit Vázsonyi mondott, hogy a választójogot az egyéni önérték és politikai reputációjuk szerelmével nem lehet megoldani, mert akkor félre kellene állaniuk. — Mi ez? Cimizmus vagy morál inszanitá? Már csak nem is titkolják, hogy kizárólag csak ő rólu k, az ő hatalmuk megtartásáról van szó? Vázsonyi megértjük, neki minden az a miniszterség, amit elért. De Apponyi, a nagy Apponyi szintén csak ilyen nyomorult önző szempontokat érvényesít? Hát nagyobb

baj, ha esetleg le kell mondaniuk, mintha a nemzetet döntik szerencsétlenségbe? Az egész kormánypárton csak Wekerle és Apponyi hazafiságában bízunk egyedül s most e két államférfi egyikében is csalódnunk kellene?

VISZKETEG!

Rith, sömör és mindennemű bőrbaj biztos gyógyszere a

BORÓKA-KENŐCS.

Nem piszkít és szagtalan. Ára 3, 5 és 9 kor. Hozzávaló Boróka-szappan 5 kor. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrös.

Veszprémben kapható:

Földes Lajos gyógyszerárában,
Kossuth Lajos-utca.

Vázsonyi és Tisza.

Abban a nagy küzdelemben, amelyet a munkapárt a radikális választójognak nemzetrontó törekvései ellen folytat, nevezetes dátum a múlt pénteki és a most hétfői nap. Az elsőkön Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter válaszolt összefoglalóan az elhangzott agggodalmakra, a másikon gróf Tisza István válaszolt a miniszter beszédére.

— LapunR terjedelme — sajnos — nem engedi, hogy a felszólalásokkal kimerítően foglalkozzunk, azonban hogy pártos egyoldalúsággal ne vádoltathassunk és Tisza válasza, valamint mai vezércikkünk megérthető legyen, röviden közöljük a felszólalások lényegét.

Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter első kijelentése volt, hogy *ne törődünk a külföldi véleményével.* (Pedig Andrassy mondta, hogy ellenségeink véleményével is kell törődnünk! — A szerk.) Mellékes, hogy Tisza szerint ellenségeink valamennyien az ált. választójogot kívánják nekünk, őt is támadják a választójogért a bécsi lapok és a csehek. (Csak-hogy ezek nem a hivatalosan vett ellenséges külföld! — A szerk.) Aztán megállapította, hogy *talozzuk a választójogi kérdést.* Azok is, akik nemzeti üdvnek, azok is, akik katasztrófának tekintik. Ha nem csinálnák meg, akkor is volna nemzeti és szociális kérdés. Arra a komoly aggodalomra pedig, hogy háborúban nem lehet követválasztást csinálni, mert a választók többsége a harcúterem van, azzal a físzlális viccel felelt, hogy tehát nem egy haragvó tengerrel, hanem egy pohár vízzel állunk szemben s abban nem lehetnek viharok. (No, csak ki ne csorduljon az a pohár! — A szerk.)

A *megegyezést* a pártok közt nem a választójogban, hanem egy közös programban kell keresni, ami a vita során kialakult. Demokratikus birtok-, szociális és kulturális politikát kell együttesen csinálni a helyett, hogy a választók számából akar lefaragni a munkapárt. Ebben fogjanak kezét és ne kívánjanak olyan *áldozatot* a kormánytól, amelyet az *reputációjának és szavahihetőségének sérelme nélkül meg nem adhat.*

Utánán fejtegette, hogy az ő terveze még nem az *állandós választójog*, de *fokozatosan odávetet*, mert fejlődésképes. Azért csinálta így, mert különben soha *nyugvópont*ra nem kerül ez a kérdés. (Ez még úgy sem hoz nyugságot, mert vérszemet ad a romboló elemeknek! — A szerk.) Itt aztán vitázott a munkapárti szónokok érveivel s *számtátelekkel* próbálta bizonyítani, hogy az ő javaslata sokkal jobb az 1913. évi Tiszafélénél, az irni-olvasni tudás jogán nem lesznek az analfabéták többségben, mert ezek

kurzusai szigorú állami ellenőrzés alatt lesznek. (Szép kis ellenőrzés lesz, ha az *olákok és nemzetköziek* intézik majd az ügyeket! — A szerk.) *De e kérdésben hajlandó tárgyalni a részletes vitánál.* Erdélyt sem kell féltetni, a munkapárt sőtölen lát. A magyarság számaránya önként növekszik.

Az *irredentizmustól* sem kell félni. Vagy van erőnk vele megbirkózni vagy nincs. Ha nincs hiába *javítunk a választójogon.* (Andrassy éppen ilyen szépen mondta! — A szerk.) A tótoknak nem számít a négy elemi, a románokkal szemben pedig Románia letörése óta kedvezőbb a helyzet. De súlyt kell helyezni arra, hogy *haladéktalanul államosítsuk a tanítóképzést, tekintet nélkül minden felekezeti érzékenységre.* Fokozottabb *büntetőjogi* védelmet kell szervezni nemcsak a nemzeti-igazgatók ellen, hanem akik Magyarországon és a külföldön hazánkkal szemben az *igazgatóknak adnak igazat.* (Ez a magyar bolsevikieknek szólt. — A szerk.) A kormánynak pedig jogot kell adni, hogy bármely nemzeti-igazgató iskolát *indokolás nélkül államosíthasson.* (Ez mind szép, de vajjon megszavazzák-e ezeket a garanciákat a Vázsonyi törvény alapján megválasztandó nemzeti- és szociális képviselők? Mert mindez csak a *jövő zenéje*, a választójog kérdése pedig a *jelent.* — A szerk.) Ugyancsak büntetné a *hütelenekeket* is.

Hosszasan vitázik a *kerületek beosztásának* kérdésénél. Megint százalékokkal bizonyítja, hogy az ő beosztása nem lesz rosszabb a magyarságra az 1914. évinél, a *törvényhatósági választójog* pedig nem kell egyezni a képviselőválasztójoggal. Mindég a *Tisza által is hibásnak elismert* 1913. i. javaslattal hasonlítja össze a magát, a magyarság arányszámát számítja meg és megállapítja, hogy a *területi census* Erdélyben a nemzeti-igazgatók erejét növelné s így az analfabéta census is. Tehát a munkapárti álláspont *nem nemzeti, csak konzervatív.* Oda konkludál, hogy a *négy elemi nem térhet el a kormánytól, mert ezzel a reform a demokratikus jellegét veszítené el.* (Ahán, a népszerűség, a reputáció! — A szerk.)

A *Károlyi keresztiesek* választójogánál sem engedhet, ami különben is csak muló, átmeneti jogcím. Az *ipari és szakmunkások* közötti különbséget nem fogadhatja el. Tisza a *mezőgazdasági családok* nagy részét akarta kizorítani.

A *nők* választójogánál hajlandó a *hadidzsegek* jogcímét a falvakban elejteni. A *horvát választójog*nál követeli a kormány a *horvátországi magyarok* illetőségének a magyarországgal egyenlő rendezését. (Tehát ez is csak a *jövő zenéje* még! — A szerk.) Polónyival szemben vitázza, hogy a *kötelező szavazás* nem ér semmit és hogy a *választási terror* ellen is vannak intézkedései. A demagógia különben most is érvényesül.

Végül kijelenti, hogy a választójogban nincs megegyezés, de meg lehet egyezni a magyar hadsereg, állami közigazgatás és közoktatás, birtokpolitika stb. kérdésében. (Milyen nagyilek! Hiszen ezekben nincs is ellentét! — A szerk.) Ne is kívánjanak olyan módosításokat, amelyek a *teft ígéretekkel és reputációjukkal* ellenkezzenek.

Gróf Tisza István hétfői válaszában azzal kezdte, hogy a *nemzetiségi* kérdésben a háború folytán *odávetés* állott be s nagy hiba volna az eddigi ellenkező nemzetiségi politikát csinálni. Idegen ajku polgáraink *hűségesen* küzdöttek velünk, s ha helyes is Vázsonyi terve a hazafiaink arányzatok ellen, emezek viszont *tesztelés, jóindulatu* politikát érdemelnek. (Ezeket mondta a márc. 11-i meggyűlésen a Kispán és dr. Óvári Ferenc is. — A szerk.) Történelmi, a *magyarországi rutének és a románok egy része* hűségese volt. Az *erdélyi románság* hűsége azonban a román sereggel való érintkezés folytán megbukott. (Ezeket pedig dr. Antal Géza és dr. Körösy Endre mondták. — A szerk.) A tótokban a *dinasztia ellenes és istentagadó* cseh *kitörések felháborodást* okortak. A cse-

hekkel és a románokkal *radikálisan* kell elbánni. Az erdélyi magyarság helyzete most *rosszabb* mint volt. S ha igaz is van Vázsonyinak abban, hogy nem a választójog a gyógyszer, de *előbb* a gyógyszerrel kell beadni s *aztán* a választójogot a tömegek kezébe.

Egyetért Vázsonyival a büntetőjogi védelem és a magyar hadsereg nevelő hatását illetően. *De a közoktatás államosításában nem ért egyet.* Francia példával bizonyítja, hogy ott az állami iskola nemzetellenes, antimilitarista és anarkista eszméket hirdetett. Az egyházi népnevelésnek óriási vallásérkölcsei jelentősége van. *Bizonyítja ezt a római katolikus felekezeti iskoláknak nemzetiségi vidékeken végzett hazafias munkája.* Igaz, hogy vannak felekezeti iskolák *nemzetiségi* alapon szervezve. Ez ellen részben állami tanító-zettel, részben measzemenő állami felügyelettel védekezhetünk.

A *kerületi beosztás* nem segít, ha hazafiaink tömegek jutnak választójoghoz. Vázsonyi óhaját, hogy a magyarságot igazságtalanság ne érje, szolgálta az 1914. évi kerületi beosztás is, amely 25-ef kevesebbetlente azoknak a kerületeknek a számát, amelyekben nincs magyar vagy német többség. Minden antantizáló világáramlattal szemben vállalja a felelősséget a magyarság javára történt számbeli eltérésért. Vázsonyi szerint csak négy új román kerület lesz, de hiszen nem itt a baj, hanem azokban a kerületekben zúdítja ránk a javaslat az értelmetlen oláh tömegeket, ahol a magyarság mégis hatni tudott eddig.

Ha Vázsonyi azt mondja, hogy a munkapárti álláspont konzervatív, akkor *ellentétbe kerül a kormány álláspontjával*, mert Wekerle kijelentette, hogy nemcsak nemzeti, de erkölcsi és kulturá szempontokra is törekzenek. Egyetért Vázsonyival abban, hogy a választójog fejlődésképes legyen, hisz az ő választójoga is az *állandóshoz vezetett volna*, csak fokozatosan.

Vázsonyi azt mondta, hogy nem 1/2, hanem 20 százalék fog kimaradni a felnőtték közül az irni-olvasni tudással. Ez is 800.000 főnyi *megbizhatatlan* tartalékok jelent. Mert nem évtizedek, de *néhány hét alatt* meg lehet tanulni azt s a vizsgát csak egyszer teszik le. És ez éppen ott lesz veszedelmes, ahol a *nemzet és társadalomellenes irányok teljes erővel vetik magukat a tömegekre s a románok az erdélyi megyékben túlsúlyba jönnek.* Az 5. és 6. elemi osztály tantárgyai adják a képességet a politikai itélkezéshez. Nem szabad a *örvényes iskolakötelezettséget* mellőznünk. Ma legfeljebb 250—300.000 választót zárnánk ki, de a *jövő a magyarságnak kedvezne*, mert éppen magyar vidékeken végzik el a hat elemi leginkább s mivel a *magyar nyelv* is annak egyik feltétele így a *nemzetiségek nehezebben jutnának joghoz.* A négy elemi hátrányunkra lenne. Andrassy 10 évig négy, aztán hat elemis indítványja éppen a legnehezebb *átmeneti* időre rontana.

A *területi census a kisgazdák érdekében* kell, és demokratikus is, az egyoldalú adócsenzus igazságtalan. Hegyvidékeken területi census nélkül nagyobb birtokok is kimaradnának. Az *analfabéták* választójogát hajlandó megfontolás tárgyává tenni, ha majd az adatokba betekinthez. A *magyar irni-olvasni tudás* kérdésében gróf Bethlen István álláspontját osztja, de ezt a kérdést úgy oldaná meg, hogy az *állandós kultúrainszonalat* emelné. Ez jogfosztást nem jelentene a nemzetiségekre, mégis *magdba foglalná a magyar irni-olvasni tudást.* Statisztikai adatokkal cáfolja Vázsonyi vádját, hogy a *mezőgazdasági alkalmazottak* legnagyobb részét akarná kizárni.

A *munkapárti módosításai* szerint a veszedelmes analfabéta tartalék lényegesen csökkenne. A 3.150.000 választóból eslenék 4—500.000 választó, megmaradna 2.700.000 s ez által az *intelligencia vezető szerepe* biztosítva volna. Ellenkezőleg nemzetiségi vidékeken az igazgató, magyar vidékeken a demagógia fog győzni. Nem igaz, amit Andrassy

mond, hogy a munkapárt módosításai csak tíz évre tolják el a veszedelmet, mert a tíz év alatt tényleg megvalósítható a *nemzeti program*. De ne akkor reperáljuk a házat, amikor már a fedete leeggett! Andrassy azt is mondta, hogy ha az aggódók vagy tömegek között kell választania, inkább az utóbbiakat választja. Hát miféle tömeget kell megnyugtattatni? A *városiak* ugyanis megkapják a választójogot, a *falusi tömegek pedig a legnagyobb felháborodással még a munkapárttól is jobban ellenzik a radikális jogkiegészítést. Pedig ez a gerince a magyar államnak, ez védte meg a hazát, a magyar parasztság színe-javát!* Ezeket a tömegeket is meg kell ám hallgatnunk, mert nem azért vároznak, hogy az országot könnyelműen feldőlezzük, hanem hogy megtartsuk a magyar államunk!

Végeztül igazat adott Vázsonyinak, hogy a nagy célokért ma, amikor nemcsak a külföldön, de Ausztriában is ellenséges irányzatok fenyegetnek, *egyesülni kell. Nem kell ehhez egy kormányban, egy pártban lenni, csak együttesen küzdeni*. Szeretnék meggyőzni a kormányt igazságairól, ami ha sikerülne, X. vagy Y. *reputációja* nem jöhet számításba. Ha az nem sikerül, igyekezni kell a módosításokat bizottsági és plenáris vita során megvalósítani. A kormányon áll, hogy felelőssége tudatában melyik utra lép. *Ha felészli a Házat*, amivel kiszámíthatatlan károkat okozhat, gondolják meg mit tesznek. Vázsonyi 1915-ben azt írta, hogy *háboru alatt vagy közvetlen háboru utáni választás csak üres formalitás. Ő is ezt mondja, mert a választók zöme idövel van, az otthon levőkkel pedig a kormányközegek önkénytelen rendelkezhetnek. A házfelosztás olyan exponé-lása lenne ma a királynak is, hogy ő ilyenre nem merne neki tanácsot adni. Ámde, ha megteszik, ők — bár vérdz szívvel — fértáson felveszik a harcot és a kormánnyal szemben is megvédik a nemzetet. Aztán majd itéljen felettük a történelem.*

Vázsonyi Vilmos nyomban replikázott Tisza beszédére és kijelentette, hogy a házfelosztás kérdésével nem akar foglalkozni, mert nem tartozik ide. Különbben az ő 1915-i álláspontja óta a viszonyok változtak. (Persze, azóta miniszterek lettek! — A szerk.) Ha kisebbségi kormány házfelosztás jog nélkül dolgozik, akkor darabont kormány. A harctérről hazatértek nem fognak szemrehányást tenni, ha több jogot találnak itthon. (Éppen ez a porhítás a szemekbe, mert csak szavazati jog lesz több, de magyar jog kevesebb a nemzetiségek sítb. megerősödése folytán. — A szerk.)

Gróf Tisza István szintén duplikázott és kifejtve, hogy amíg az ellenzéki többség nem szavaz bizalmatlanságot, a kisebbségi kormány nem alkotmányellenes, újból kijelentette, hogy *alkotmányos érzésével nem ír össze, hogy üres formalitással megválasztott képviselőházzal illetékesnek elismerjen.*

Hirek.

— **Március 15.-ét**, mint minden évben az idén is szépen ünnepelte az ifjuság, a melyek lelkéből még nem irtotta ki a hazaszeretetet a politika „világáramlata”. Veszprémben a főgimnázium, Pápa n. ref. főiskola és gimnázium tanulói jártak elől a jó példával, amit más iskolák is követtek.

— **Hadi érettségi.** A katonának bevált VIII. oszt. gimn. tanulók, akiknek nem-sokára be kell vonulniuk, március első napjaiban tették le a hadi érettségit Veszprémben és Pápa n. is. Ezenkívül még lesznek érettségi vizsgák április hónapban.

— **Pápa város pénzei.** Pápa város legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy alapjait és alapítványait ezuttal is pápai bankokban helyezi el. És pedig 45 százalékot a Pápai Takarékpénztárnál, 33 százalékot a Pápa és vidéki Takarékpénztárnál, 22 százalékot pedig a pápai Közgazdasági Banknál.

— **Lesz rézgálic.** A március 11.-i megyegyűlésen interpellálták meg az alispánt e miatt. Most pedig arról adhatunk hírt, hogy a földmívelési miniszter értesítette az alispánt, hogy *ha előre nem látott akadály közbe nem jön, ez évben is körülbelül annyi rézgálicot — kataszteri holdankint 15 kilogrammot — juttathat a szőlősgazdáknak, mint a múlt évben.* A kiosztást a törvényhatóság végzi. A rézgálic ára kilónként 6 korona lesz. Kiosztási költségre legfeljebb 30 fillért kérhetnek.

— **A „Darwin”.** Dr. Fülöp Zsigmond népszerű természettudományi folyóiratának március 15.-iki száma is a szokott érdekes és változatos tartalommal jelent meg, melyből kiemeljük a következő cikkeket. Lipschütz: „Az óriás.” Dr. Weiser István: „A jövő kenyeré.” Jankó Elemér: „Fémeket rágó rovarok.” Kühne Károly: „Léghajó vagy repülőgép?” Dr. Bartók Imre: „A belsőségekre való hajlamosságról.” A krónika rovatban: „Legyen világosság!” Különfélék. A kitűnő folyóirat előfizetési ára fél évre 7 kor. Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal, Budapest, Andrassy-ut 60.

— **Vasárnap Ujság.** A lap március 17.-iki száma szövegben és képből egyaránt változatos tartalommal jelent meg. Szemere György új eredeti regénye mellett Arnold Bennett fordított regényének folytatását közli a szám, melyben Lacakó Gézától novellát, Vargha Gyulától költeményt, Szigmától tárcát találunk, majd nekrológot és arcképet a héten elhunyt kiváló magyar publicistáról, Halász Imréről, a képeket és ismertetést Deák-Ébner Lajos most megnyitott nagysikerű kiállításáról az Ernst-muzeumban. A képek között a háborus és napi aktualitás illusztrációit nagy bőséghen találhatja a számban is az olvasó a a rendes heti rovatokat. — A „Vasárnap Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. Megrendelhető a „Vasárnap Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

A veszprémi kir. járásbírószágtól.

B. 31714.

1917. sz.

Ötletége a király nevében;

A veszprémi kir. járásbírószág, mint büntetőbírószág, hatóság előtti rágalalmazás vétsége miatt Galambos Ágoston ellen, az ügyészi megbízott vádja felett Frick Mihály kir. járásbíró és Szarka János jegyzőkvő részvételével, dr. Rosenthal Sándor ügyészségi megbízott, a szabadlában levő vádlott és dr. Rupert Rezső m. vádló képviselője jelenlétében Veszprémben, 1917. évi november hó 27.-én megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és a védelem meghallgatása után meghozta a következő

ITÉLETET:

Galambos Ágoston vádlott, 57 éves, r. kath. vallásu, veszprémi születésű, balatonalmádi lakos, magyar állampolgár, nős, gyermektelen; magánzó, ir., olvas, vagyona van; bűnös az 1914. 41. t.-c. 20. §-ába ütköző hatóság előtti rágalalmazás vétségében, amelyet úgy követett el, hogy 1917. július 19.-én kelt leveleiben Jordán Alajosné a veszprémi főszolgabírószágnál élelmiszerek törvényellenes felhalmozásáért és elrejtéséért feleltette, kellő ténybeli alap nélkül és vádja nem bizonyult valósnak.

A kir. járásbírószág ezért:

Galambos Ágoston vádlottat az 1914: 41. t.-c. 20. §-a alapján, a btkv. 92. §-ának alkalmazásával 500 (Ötszáz) korona pénzt, mint főbüntetésre, ezenfelül 100 (Egyszáz) korona pénzbüntetésre, mint mellékpénzbüntetésre ítélte:

a pénzbüntetést behajthatatlanság ese-

tére a Btk. 53. §-a alapján minden 20 kor. után 1 napi fogházra kell átváltoztatni.

Elmarasztalja egyuttal vádlottat az 1914: 41. t.-c. 28. §-a és az 1914: XIV. t.-c. 39. §-a alapján 300 (Háromszáz) korona megállapított kárösszegnek jogerő után 15 nap alatt végrehajtás terhével, Jordán Alajosné részére leendő megfizetésében, tekintet nélkül a moratóriumra; — az 1914: 41. t.-c. 28. §-a és az 1914: XIV. t.-c. 43. §-a 2 bek. alapján pedig elrendeli a bíróság, hogy az elítélt az ítéletet indokaival együtt a Veszpréme gyei Ujságban, — saját költségén — egyszer közzétessze a 3-ik bekezdésben foglalt következmények terhe mellett.

A pénzbüntetést az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt kell végrehajtás terhével a veszprémi m. kir. járásbírószág vezetőjénél az 1892: XXVII. t.-c. 3. §-ában meghatározott célra fizetni.

INDOKOK:

Galambos Ágoston balatonalmádi lakos birtokos, 1917. július 19.-én kelt és veszprémi járás főszolgabírószághoz címzett és elküldött beadványában Jordán Alajosné balatonalmádi lakos ellen a következő fejtentést tette:

„Házafias kötelességemnek tartom a következő fejtentést tenni: Jordán Alajosné urnő ellen, — nevezetnél 7 zsák liszt van eldugva a szalma közé, 3 zsák kukorica a lakásba, 1 zsák rizs az ágyba, 2 kisebb zsák kávé az ágyba és díványba, — cukor láda szám és akkor a házségi ellátmányból 6 személyre huzza a járulékot lisztből és cukorból. Egyuttal tisztelettel kérem, hogy ha lehet, a katonaságot küldeni a rekviráláshoz, mert a helybeli jegyző ur gyöngve velük szemközt.”

A főszolgabíró ezen fejtentés alapján 1917. július 24.-én 1917. kih. 354. sz. alatt kelt határozatával a veszprémi pénzügyőri bizottságot kereste meg a nyomozás lefolytatására, mely hatóság 1917. július 28.-án, 1915. szám alatt azt a hivatalos jelentést tette, hogy „a július 27.-én végzett kutatás eredménnyel nem járt.” A főszolgabíró ezen alapon, 1917. szeptember 2.-án kelt 1917. kih. 354. sz. végzésével a rendőri büntető eljárást megszüntette. Ez a végzés 1917. október 10.-én jogerőre emelkedett.

Jordán Alajosné mindezek után hatóság előtti rágalalmazás vétsége miatt terjesztett elő a kir. járásbírószágnál vádindítványt; kérte marasztalását és az ítélet hírlapi közzétételének elrendelését.

Galambos Ágoston beismerte, hogy a fentebb szörszerint idézett fejtentést megtette. A fentebb részletezett tényállást a bíróság a beszerzett kihágási iratokból megállapította. Vádlott csupán azzal védekezett, hogy az ő fejtentése alapján a nyomozást kellő gyorsasággal és eréllyel végrehajtották volna, úgy a fejtentés adatai beigazolást nyertek volna. Egyébként pedig az állított tények valóságának bizonyítása iránt indítványt nem terjesztett elő.

Vádlott cselekménye az 1914. évi 41. t.-c. 20. §-ába ütköző vétség tényálladékat kimeríti, mert közlélemezés céljaira igénybe vett élelmészeti cikkeknak elrejtése és felhalmozása a vonatkozó rendeletek értelmében kihágást képeznek, ezért Jordánné ellen, a vádlott fejtentésére a kihágási eljárás folyamtaiba is tétellett, nála házkutatást is tartottak, melynek azonban semmi eredménye sem lett és így a kellő ténybeli alapot nélkülöző vád nem bizonyult valósnak és vádlottat a fejtentés megtétele körül gondatlanság terheli.

Ennélfogva vádlottat a hatóság előtti rágalalmazás vétségében bűnösnek kimondani és megbüntetni kellett.

Bezárást és büntelhetőséget kizáró ok nem fogor fón.

A büntetés kiszabásánál figyelembe vett körülmények: hogy vádlott egy ízben rágalmazás, 2 ízben pedig becsületsértés vétsége miatt büntetve volt.

Mint hogy ezen elítélések már régebben — 1901., 1903. és 1910-ben — történtek, ezért a bíróság ezuttal a Btkv. 92. §-ának alkalmazásával főbüntetésül pénzbüntetést állapított meg fogházbüntetés helyett, de viszont a Bn. 1. §-át alkalmazhatónak nem találta.

A közérlelmzési kihágásokra súlyos büntetések vannak megállapítva és tudvalevő, hogy az illetékes hatóságok ezen kihágásokat szigorúan kezelik; vádlott cselekménye tehát ebből a szempontból is súlyos beszámítás alá esik és a pénzbüntetést ehhez képest is kellett kiszabni.

Sértett kérte az ítélet hírlapi közzétételének elrendelését és vádlottnak 1000 korona nem vagyoni kár megfizetésében laendő elmarasztalását. Mindkét kérelem az 1914. 41. t.-c. 28. §-án és az 1914. évi XIV. t.-c. 39. és 43. §§-ain alapul, amely §§-ok a nem sajtó útján elkövetett vétségek esetében is alkalmazandók, ha ezen vétségek az 1914. évi 41. t.-c. alá esnek.

Tekintettel arra, hogy Jordán Alajosnál házkutatást, tehát oly cselekményt hajtottak végre, amiről mások is tudomást szerezhettek és amely cselekmény alkalmas volt arra, hogy Jordánnál mások előtt felette gyanus színben tűnhesse fel, a bíróság úgy látja, hogy ezen meghurcolásért őt megilleti a nem vagyoni kártérítés, melynek összegét a bíróság, mindkét fél vagyoni helyzetének és az összes körülményeknek figyelembe vételével állapította meg.

Egyéb ítéleti rendelkezésekre a felhívott §§-ok irányadók.

Veszprém 1917. évi november 27-én.

Frick s. k.
kir. járásbíró.

(P. H.) A kiadmány hiteléül:

Szekér s. k.
kezelő h.

A veszprémi kir. törvényszék.

B. 1620/6/1917.

Ófelsége a király nevében!

A veszprémi kir. törvényszék, mint fellebbezési büntető bíróság hatóság előtti rágalmaszás vétsége miatt Galambos Agoston ellen indított büntülgyét, amelyben a veszprémi kir. járásbíró az 1917. évi november hó 27. napján 1917. B. 3171/4. szám alatt ítéletet hozott a vádlott részéről bűnösségének megállapítása stb. miatt használt és írásban nem indokolt fellebbezés következtében, Juraszek János kir. törvényszéki elnök, mint elnök, Csajághy Károly kir. törvényszéki bíró és Szabó Sándor kir. törvényszéki bíró, valamint dr. Puskás István kir. törvényszéki jegyző, mint jegyzőkönyvvezető részvételével dr. Tenczlinger József kir. ügyésznek, mint közvádlónak és dr. Benkő Károly ügyvéd, mint védőnek, valamint dr. Rupert Rezső sértett képviselőjének jelenlétében 1917. évi december hó 21. napján megtartott nyilvános tárgyaláson vizsgálat alá vette és meghozta a következő

ÍTELETET:

A kir. törvényszék a veszprémi kir. járásbíró ítéletét a Bp. 55. §-ának második bekezdése alapján helybenhagyja, —

dr. Rupert Rezső ügyvéd díját saját felével szemben 25 koronában megállapítja.

INDOKOLÁS:

A kir. járásbíró ítélete ellen a vádlott jelentett be fellebbezést bűnösségének megállapítása, a büntetés súlyossága, a Bn nem alkalmazása, a kártérítés megállapítása és annak összege, végül az ítélet közzétételének elrendelése miatt.

A kir. törvényszék azonban a kir. járásbíró ítéletével megállapított tényállást a tárgyaláson felvett bizonyítás eredménye alapján helyesen megállapítottának és valónak fogadta el.

Mint hogy ezen tényállás alapján az abból levő következtetések szerint a kir. já-

rásbíró helyesen ismerte fel és állapította meg a vádlott bűnösségét és az ellene bebizonyult bűncselekményt törvényszerűen minősítette a Btk. 1914. XLI. t.-c. 20. §-ába ütköző hatóság előtti rágalmaszás vétségének, mint hogy a vádlott büntetőjogi felelősségét enyhítő és súlyosító körülmények helyes felismerése és kellő mérlegelése mellett kiszabott büntetés a vádlott bűnössége fokával arányban áll, a büntügyi költségekben való marasztalása, a kártérítés megállapítása szintén törvényszerű, ennek összességét pedig az elsőbíróság az 1914. 41. t. c. 28. §-a és az 1914. 14. t. c. 39. §-ának rendelkezését szem előtt tartva az eset összes körülményei nek figyelembe vételével helyesen állapította meg,

mint hogy a Bn. alkalmazást a kir. törvényszék sem látja indokoltnak és végül, mint hogy az ítélet hírlapi közzétételének elrendelése szintén törvényszerű intézkedés,

ezért a kir. törvényszék a kir. járásbíró ítéletét indokolás alapján helybenhagyta. Az ítélet egyéb rendelkezései a felhívott törvényszakazon alapulnak.

Veszprém, 1917. évi december hó 21. napján.

Juraszek s. k. Szabó Sándor s. k.
I. elnök. elnök.

(P. H.) A kiadmány hiteléül:

Pintér s. k.
irodatiszt.

A veszprémi kir. járásbírósgtól.

B. 3171

1917. 16.

Ezen ítélet 1917. dec. 21-én jogerőre emelkedett.

Veszprém, 1918. február 28-án.

Frick Mihály s. k.
kir. járásbíró

KÖLCSÖNÖKET

köztisztviselőknek, nyugdíjasoknak fizetési előjegyzésre, életbiztosítással kezesség nélkül, továbbá földbirtokokra, házakra ötven évtől egész hatvanöt évi törlesztésre, második helyre tíz évi törlesztésre.

Veszek örökségeket, házrészeket, életbiztosítási kötvényeket, ezüstműveket.

farádi BALOGH CONSTANTIN

BUDAPEST, VI., Vörösmarty-utca 41. szám.

Telefon 170—91. (Válaszbélyeg csatolandó)

Tisztelettel tudatjuk, hogy a

Siófoki Központi Tejesarnokot

megvettük.

Bárki másnál

előnyösebb feltételek

mellett vásárolunk

tejet.

Árajánlatokat kér:

Havasi Vajvállalat

Siófoki Tejesarnokok Siófok,
vagy Központja Kaposvár.

Hirdetmény.

Veszprém város mérnöki hivatala értékesíteni óhajt 15 drb olajon hordót s 20 drb faládát különböző méretben. Venni szándékozők írásbeli zárt ajánlatukat külön a hordókra, külön a ládákra április 1. déli 12 óráig adják be a mérnöki hivatalba. A hordók és ládák megtekinthetők a villamosmű udvarán.

Veszprém, 1918. március 17.-én.

Bokrossy s. k.
v. főmérnök.

BIRTOKOKAT

keresek megvételre, tekintet nélkül terjedelmükre. Közlendő a birtok művelési ága, termérték, a birtok tehertételei, részletes leírása az épületeknek, fundus instruktur részletezése, vasúti állomás s a birtok ára.

Ajánlatokat kér:

farádi Balogh Constantin

banküzlet

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 41.

Telefon 170—91.

Viszketegsöget, Sömbört, Rühnt

leggyorsabban elmulasztja
a Dr. Flesch-féle eredeti
törvényesen védett

„Skaboforn Barna-zsir“

Nincs szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétos Dr. Flesch-félel kérjünk. Próba tégely 2:30 K, nagy tégely 4 K, családi tégely 11 K.

Veszprém és vidéke részére főraktár:

Kocuba Emil „Fekete sas“ gyógyszerlára
Veszprémben.

Véteinél a Skaboforn-védjegyre ügyeljünk

Iskolaszerek, rajzszerok, papirok,
minden e szakba vágó cikkek a
legelőbb áron kaphatók

PÓSA ENDRE
könyvkereskedésében

Veszprém, Rákóczy-tér 3. sz.

(Saját ház.) Telefon 93.

Minden iskolában használható
tankönyvek raktáron vannak.